

25.08.2014

Kj/7

§ 831

Vuoden 2015 talousarvion ja taloussuunnitelman 2015-2017 valmistelutilanne

HEL 2014-009768 T 02 02 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti merkitä talousarvion 2015 ja taloussuunnitelman 2015–2017 sekä kymmenen vuoden investointisuunnitelmaehdotuksen valmistelutilanteen tiedoksi.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Mari Rajantie, erityissuunnittelija, puhelin: 310 73043
mari.rajantie(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Seurantaraportti_2_2014 taitto 1808
- 2 10 vuoden investointisuunnitelma
- 3 HKL 10 vuoden investointisuunnitelma

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Hyväksyessään vuoden 2015 talousarvioehdotuksen raamin sekä talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksen 2015–2017 laatimishojeet 24.3.2014 kaupunginhallitus päätti, että talousarvion 2015 valmistelutilanne tuodaan kaupunginhallitukselle tiedoksi 18.8.2014. Kaupunginhallitukselle annetaan arvio talouden tilanteen yleisestä kehityksestä, kaupungin talouden ja toiminnan seurantaraportti 2/2014 sekä selvitys kaupunginhallituksen raamiohjeistuksen toteutumisesta hallintokuntien valmistelussa. Kaupunginhallitukselle esitellään vuosien 2015-2024 investointiohjelman valmistelutilanne ja ehdotus liikenneinvestointien ohjaamisen toimintamallista sekä ehdotus toimialarajat ylittävien prosessien johtamisen hankkeista.

Yleinen taloustilanne

Taloustilanteen analyysin taustana ovat valtiovarainministeriön ja Suomen Pankin kesäkuussa julkaisemat talousennusteet. Valtionvarainministeriön kesäkuun ennusteita ei voida muuttuneessa

tilanteessa pitää realistisena, sillä Venäjän vastaisten talouspakotteiden vaikutus heikentää väistämättä kasvunäkymiä entisestään. Ennusteet tarkentuvat syyskuussa ja uusimpia tietoja käytetään talousarviovalmistelussa.

Yleinen taloustilanne sekä maailmalla että Euroopassa on edelleen ongelmallinen. Suomen kokonaistuotanto on pienentynyt yhtäjaksoisesti vuoden 2012 toisesta neljänneksestä lähtien. On hyvin epätodennäköistä, että kasvu käynnistyisi kuluvan vuoden aikana ja ylittäisi arvioituun 0,2 prosenttiin.

Kesäkuussa VM arvioi kasvun nopeutuvan vähitellen ensi ja seuraavana vuonna siten, että vuonna 2015 tuotannon kasvu olisi 1,4 prosenttia ja vuonna 2016 kasvuksi ennustettiin 1,6 prosenttia. Nämä arviot perustuivat tilanteeseen ennen Venäjän vastaisia talouspakotteita.

Vaimean kasvun taustalla on viennin hienoinen lisääntyminen sekä yksityisen kulutuksen lievä kasvu. Teollisuustuotannon alamäki jatkuu vielä kuluvan vuoden, mutta palvelutuotanto kääntyy jo vajaan prosentin kasvuun. Venäjän talouden ongelmat ja ruplan heikentyminen ovat merkittävästi heikentäneet Venäjän tuontia ja tämä näkyy myös Suomen ja Venäjän välisessä kaupassa.

Työvoiman kysyntä lisääntyy Suomessa vain vähän. Talouskasvu on heikkoa, ja kun tuotannon kasvu painottuu vientiin, se on keskimääräistä vähemmän työllistävää. Palveluihin näyttäisi syntyvän vain vähän työpaikkoja, kun yksityinen kulutus kasvaa hitaasti. Työttömyysasteen vuosikeskiarvo nousee 8,5 prosenttiyksikköön ja vuonna 2014 työllisten määrä alenee 0,2 prosentilla. Vuosina 2015–2016 työllisten määrä kasvaa vain vähän. Vaatimaton työllisten määrän kasvu yhdessä matalan palkkaratkaisun kanssa heijastuu kuntiin kunnallisverotulopohjan matalana kasvuna.

Helsingin seudun pitkään jatkunut tuotannon lasku pysähtyi ja kääntyi varovaiseen nousuun kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä. Kasvua oli ennakoarvion mukaan noin prosentti edellisen vuoden ensimmäiseen neljännekseen verrattuna. Toimialojen väliset erot ovat edelleen suuria. Teollisuuden väheneminen jatkui edelleen. Myös kaupassa ja kuljetuksessa kehitys oli heikkoa. Kasvua oli informaatio- ja viestintäalalla, mutta myös rakentaminen, majoitus- ja ravitsemisala ja liike-elämän palvelut olivat kasvussa.

Teollisuuden suuri rakennemuutos on heikentänyt viimeisten vuosien aikana huomattavasti Suomen talouden kasvupohjaa. Kustannuskehitystä ei ole kyetty sopeuttamaan alentuneelle tuotannon tasolle. Valtio, kunnat ja kotitaloudet ovat Suomessa velkaantuneet.

Euroopan komission arvion mukaan finanssipolitiikka keveni julkisen talouden alijäämän kasvulla mitattuna Suomessa vuosien 2008 ja 2013 välillä enemmän kuin yhdessäkään toisessa EU-maassa. Ennen kansainvälistä finanssikriisiä Suomen julkisen talouden tila oli parempi kuin useassa muussa maassa. Vuosina 2008–2013 Suomen julkisen talouden rakenteellinen alijäämä on kasvanut poikkeuksellisen paljon.

Jatkuvan heikon suhdannetilanteen vuoksi julkisen talouden alijäämä pysyy 2,5 % tuntumassa suhteessa BKT:hen tänä vuonna. Toteutuessaan päätetyt sopeutustoimet ja mahdollisesti viriävä talouskasvu kohentavat julkisen talouden tilaa vuonna 2015 ja alijäämä pienenee. Julkiset menot suhteessa kokonaistuotantoon ovat ensi vuonna 58 %, mikä on yksi korkeimmista menoasteista Euroopassa. Työttömyydestä ja väestön ikääntymisestä aiheutuvat menot sekä BKT:n arvon hidaskasvu ovat nostaneet menoastetta. Myös veroaste on kohonnut ja on kansainvälisesti erittäin korkea. Velan suhde BKT:hen on niin ikään noussut tuntuvasti, vuodesta 2008 yli 25 prosenttiyksikköä, ja on jo ylittämässä 60 prosentin rajan.

Kuluneella hallituskaudella on tehty merkittäviä kuntien tulopohjaa leikkaavia päätöksiä. Valtion päätösten mukanaan tuomat kuntien tulopohjaa heikentävät 1,4 mrd. euron valtionosuusleikkaukset (tarkoittaa noin 15 % valtionosuuspohjasta) toteutetaan portaittain kasvaen vuosina 2012–2017. Vuosille 2012–2017 kohdistuneiden leikkausten seurauksena kunnilta jää saamatta peruspalvelujen valtionosuuksia 6,9 milj. euroa. Tästä leikkauksesta yli kymmenesosa kohdentuu Helsingille ja heikentää siten merkittävästi Helsingin peruspalvelujen rahoitusta.

Vuoden 2014 talousarvion toteutumistilanne

Vuoden 2013 tilinpäätöksessä kaupungin palvelutuotannon (ilman liikelaitoksia sekä nettobudjetoituja sisäisiä palveluntuottajia Staraa ja tilakeskusta tarkasteltuna) toimintamenojen kasvu oli 3,6 prosenttia, kun se oli edellisena vuonna noin 4,8 prosenttia. Kaupungin vuosikate oli hieman edellisvuotta parempi, mutta tulorahoitus ei riittänyt investointien rahoittamiseen. Lainakanta kasvoi vuodentakaisesta noin 290 milj. euroa.

Vuoden 2014 toisen toteutumisennusteen mukaan toimintamenot ilman liikelaitoksia sekä nettobudjetoituja sisäisiä palveluntuottajia Staraa, Tilakeskusta ja ICT-palvelukeskusta tarkasteltuna ovat toteutumassa 2,8 % vuotta 2013 korkeampina. Menokasvuun ovat syynä sosiaali- ja terveysviraston oman toiminnan, toimeentulotuen, erikoissairaanhoidon (HUS) ja opetusviraston menojen ylityspaineet.

Ennusteen mukaan kaupungin käyttötalouden tasapaino näyttää kokonaisuudessaan toteutuvan suunnilleen talousarvion tasolla. Ilman liikelaitoksia tarkasteltuna vuosikatteen ennakoitaan toteutuvan 35 milj. euroa talousarviota parempana. Kokonaistarkastelu poikkeaa strategiatavoitteen mukaisesta tarkastelusta ja esim. Staran volyymin merkittävä heikentyminen peittää muualla ennustettuja ylityksiä. Poistoista vuosikate ilman liikelaitoksia kattaa vain 15 %. Vuosikate on vuoden 2013 tilinpäätökseen nähden 89 milj. euroa heikompi. Koko kaupungin tasolla vuosikate kattaa poistoista 86 %. Kaupungin strategiaohjelman tavoitteena on, että valtuustokaudella 2013–2016 rahoitetaan nykyistä merkittävästi suurempi osuus investoinneista tulorahoituksella. Vuoden 2013 tilinpäätöksessä investointien tulorahoitusprosentti oli ilman liikelaitoksia tarkastellen 41 % ja koko kaupunki huomioiden 73 %. Tuoreimmassa ennusteessa vastaavan luvun arvioidaan ilman liikelaitoksia tarkastellen olevan 16,5 % ja koko kaupunki huomioiden 53 %. Ennusteen toteutuessa strategiassa asetetusta tavoitteesta jäädyään selvästi.

Mikäli ennusteen mukainen toimintamenokasvu toteutuu, vaarantuu strategiaohjelman mukainen talouden tasapainottamisen ja tuottavuuden parantamisen tavoite. Strategiaohjelman tavoitteen ("kaupungin käyttömenojen reaalikasvu on asukasmäärän kasvu -1% tuottavuustavoite") mukaan kaupungin menokasvu saisi tuoreimmalla kustannustason muutoksella olla vuonna 2014 vain 1,3 %. Tämä edellyttäisi noin 70 milj. euron menosopeutusta. Muuttuneessa tilanteessa talousarvionkin mukainen menokasvu 2,2 % (verrattuna 2013 tilinpäätökseen) ylittää strategiassa menojen kasvulle asetetun tavoitteen ja edellyttäisi talousarvion tarkistamista alaspäin 30 milj. eurolla.

Emokaupungin investointien ennakoitaan toteutuvan korkeammalla tasolla kuin viime vuonna. Liikelaitoksissa puolestaan ennustetaan investoitavan sekä viime vuotta että talousarviossa suunniteltua vähemmän. Kaupungin investointien rahoittaminen edellyttää talousarviossa arvioitua lainanottoa tai maksuvalmiuden merkittävää alentamista.

Kaupungin henkilöstömäärä lisääntyi 346 henkilöllä viime vuoden kesäkuun lopun tilanteeseen verrattuna. Henkilöstömäärä on kasvanut erityisesti sosiaali- ja terveystoimessa. Palkkoja oli maksettu kesäkuun loppuun mennessä 0,4 % enemmän kuin vastaavana ajankohtana viime vuonna.

Kaupungin vuoden 2014 tilinpäätökseen tulee merkittävästi vaikuttamaan Helsingin Energian ja Helsingin Sataman yhtiöittäminen. Tuloslaskelmaan kirjautuu yhtiöittämisjärjestelyjen seurauksena noin

800 milj. euron kirjanpidollinen myyntivoitto. Yhtiöittämisjärjestely tulee näkymään myös eräissä rahoituslaskelman erissä, mutta järjestelyssä ei synny rahavirtaa osapuolten välillä eikä sillä ole vaikutusta kaupungin rahoitukselliseen asemaan vuonna 2014. Konsernitilinpäätöksessä nämä kirjanpidolliset voitot eliminoidaan.

Vuoden 2015 talousarvion valmistelun pohjaksi annettu raami

Vuoden 2015 talousarvion raamin lähtökohtana oli valtuustokauden 2013–2016 strategiaohjelman mukainen talouden tasapainoa ja tuottavuuden parantamista koskeva tavoite:

- velkaantumiskehitystä hidastetaan pitämällä emokaupungin käyttömenojen reaalikasvu asukasmäärän kasvun mukaisena vähennettynä vuotuisella 1 % tuottavuuden parantamisen tavoitteella valtuustokaudella 2013–2016 ja rahoittamalla nykyistä merkittävästi suurempi osuus investoinneista tulo-rahoituksella ja kiinteän omaisuuden myyntituloilla.

Jotta strategiaohjelman tavoitteet voitaisiin saavuttaa muuttuneessa toimintaympäristössä liikelaitosten yhtiöittämisen vaikutukset ja rakennepoliittisen ohjelman täytäntöönpano huomioon ottaen, laadittiin vuoden 2015 talousarvioehdotuksen raami siten, että kaupungin yhteenlasketut toimintamenot kasvavat raamissa +1,1 % vuoden 2014 talousarvion tasosta (ilman nettobudjetoituja yksiköitä Staraa ja tilakeskusta tarkastellen).

Raamin ja siihen liittyvän toimintamenojen kasvutason keskeisenä tavoitteena oli strategiaohjelman mukaisesti velkaantumiskehityksen hidastaminen. Raamissa 2015 ja taloussuunnitelmavuosina 2016–2017 kaupungin velkaantuminen hidastuu ja investointien rahoittaminen tulorahoituksella ja kiinteän omaisuuden myyntituloilla toteutuu strategiatavoitteen mukaisesti.

Kaupungin 10-vuotisen investointiohjelman suunnittelun lähtökohtana oli raamissa strategiaohjelman mukainen vuosittainen 435 milj. euron investointitaso. Investointiraamia tarkistetaan vuosittain kustannustason muutoksen mukaisesti. Indeksitarkistuksen jälkeen investointiraami vuodelle 2015 oli 442 milj. euroa. Tämän lisäksi kokonaisinvestointeihin sisältyy lähiörahastosta rahoitettavia hankkeita 5 milj. euroa.

Helsingin talouden liikkumavara

Tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa todetaan, että ”strategiaohjelmassa valittua tiukan menoraamin linjaa tuottavuustavoitteineen tulee noudattaa”. Strategiaohjelman

tavoitteiden tulee olla lähtökohtana ja keskeisin keino näiden tavoitteiden toteuttamisessa on menojen kasvua hidastava tavoite, jossa emokaupungin käyttömenojen kasvu pidetään kustannustason nousun sekä asukasmäärän kasvun mukaisena vähennettynä vuotuisella 1 % tuottavuuden parantamisen tavoitteella. Toinen valtuuston strategiaohjelman linjaus on rahoittaa nykyistä merkittävästi suurempi osuus investoinneista tulo-rahoituksella ja kiinteän omaisuuden myyntituloilla sekä vuotuisten investointien tason rajaaminen 435 miljoonaan euroon.

Tämänhetkiset arviot väestönkasvusta (tietokeskus) ja kustannustason muutoksesta (VM) vuodelle 2014 ovat muuttuneet kevään raamivaiheesta. Raamivaiheen kohdentamatonta varausta ei tämän hetkisten lukujen valossa ole enää käytettävissä. Vuoden 2014 osalta ennusteet ovat myös muuttuneet siten, että vuoden 2014 talousarviosta tulisi pystyä säästämään 31 milj. euroa. Toisen toteutumisenennusteen mukaan strategiatavoitteesta ollaan jäämässä jo 70 milj. euroa. Tämä summa tulee säästää taloussuunnitelmavuosilta strategiatavoitteen mukaan.

Vuoden 2015 talousarviota valmistellaan yhtä aikaa Helsingin Energian ja Helsingin Sataman yhtiöittämisvalmistelujen kanssa. Kaupungin taloustilanne tulee muuttumaan oleellisesti Helsingin Energian liikutuloksen tulovirran kohdentuessa energiatuotannon investointeihin.

Energian liikutuloksen tulovirrat kaupungille vähenevät vuosien 2013–2014 noin 220 milj. euron vuosittaiselta tasolta noin 80–90 milj. euron vuosittaiselle tasolle. Tämä tarkoittaa että, taloustavoitteisiin pääsemiseksi kaupungin taloudenpitoa joudutaan vuonna 2015 kiristämään merkittävästi. Arviot tulovirran vähenemisestä ovat niin merkittäviä, että kaupungin palvelutuotannon toimintamenojen kasvun on oltava vuosina 2015–2017 matala, jotta strategiaohjelman mukainen 435 milj. euron investointiraami sekä joukkoliikenneinvestointien mukainen investointitaso voidaan rahoittaa ilman merkittävää lisävelkaantumista.

Talousarvion 2015 valmisteluun vaikuttaa maan hallituksen rakennepoliittisen ohjelman toimenpiteet. Toistaiseksi toimeenpanopäätöksiä kuntien tehtävien ja velvoitteiden purkamisesta ei ole saatu aikaiseksi. Kuntien valtionosuuksien leikkaukset on sitä vastoin sisällytetty VM:n budjettiehdotukseen. Hallitusohjelman mukaan hallitus antaa syysistuntokaudella 2014 eduskunnalle riittävät esitykset kuntien tehtävien ja velvoitteiden purkamisesta. Kuntien kannalta on keskeistä, että tehtäviä ja velvoitteita aidosti vähennetään, koska niiden rahoitusta on jo leikattu.

Lisäksi hallituksen ohjelman mukaan käyttöön otettava kuntatalouden rahoituskehys sovittaa vuoden 2015 alusta lähtien yhteen kuntatalouden rahoituksen sekä tehtävät ja velvoitteet siten, että rahoitusasema on tasapainossa keskipitkällä aikavälillä. Hallituksen ohjelman mukaan hallitus pidättäytyy uusien, kuntien menoja lisäävien tehtävien ja velvoitteiden antamisesta ilman, että se päättää samalla vastaavan suuruista tehtävien ja velvoitteiden karsimisesta tai uusien annettavien tehtävien ja velvoitteiden täysimääräisestä rahoittamisesta. Kuluvalle hallituskaudella toteutettujen valtionosuusleikkausten ja kunnille asetettujen lisätehtävien jälkeen tähän nimenomaiseen hallitusohjelmakohtaan on suhtauduttava suurella varauksella.

Edellä mainittu huomioiden voitaneen taloussuunnitelmakauden 2015–2017 kaupungin talouden tasapainottamista valmistella siitä lähtökohdasta, että valtio ei olisi kohdentamassa lisärasitteita kuntatalouteen.

Kaupungin toimintamenojen kasvu taloussuunnitelmakaudella on välttämättä rajattava kaupunginvaltuuston strategiaohjelmassa linjaamalla tavalla. Menokasvun rajoittaminen yhdessä tonttien ja rakennusten nousevan myyntitavoitteen sekä investointiraamin kanssa aikaansaavat tilanteen, jossa kaupungin tällä hetkellä liian nopea nettovelkaantumista on mahdollista jossain määrin supistaa suunnitelmakauden 2017 loppuun mennessä.

Huomioita hallintokuntien talousarvioesityksistä

Hallintokuntien talousarvioesityksiä on kesän aikana käsitelty kaupunginkansliassa. Virastokohtaisia talousarvioneuvotteluja käydään parhaillaan. Yhteenvetona voidaan todeta, että hallintokunnat ovat noudattaneet kaupunginhallituksen antamaa raamia.

Kaupungin strategiaohjelmaan sisältyy toimenpide, että kaupunki tekee ja toteuttaa vuosille 2013–2016 kaupungin kokonaisvaltaisen tuottavuusohjelman. Ohjelman toimenpiteitä on sisällytetty hallintokuntien vuoden 2015 talousarvioihin.

Talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksiin sisältyvien tuottavuutta parantavien toimenpiteiden perusteella voidaan arvioida, että valtuustokauden tuottavuustavoitteen saavuttaminen edellyttää palvelujen volyymin, sisällön, rakenteen ja tuottamistapojen laajempaa uudelleenarviointia. Valtuustokauden viimeisinä vuosina tuottavuustoimenpiteitä on tehostettava, jotta valtuustokauden kokonaistavoitteessa pysyttäisiin.

Opetustoimen talousarvioehdotukseen 2015 sisältyy mm. seuraavia tehostamistoimenpiteitä: tilojen käyttöä tehostetaan pääosin

suomenkielisessä perusopetuksessa luopumalla tiloista ja kouluja hallinnollisesti yhdistämällä. Ruotsinkielisessä päivähoitossa sekä perusopetuksessa, lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa vuonna 2015 ei pääsääntöisesti varata määrärahoja lyhytaikaisten sijaisten palkkaamiseen opettajille ja koulunkäyntiavustajille. Lisäksi positiivisen diskriminaation määrärahaa korvataan osittain valtiolta saadulla valtionavustuksella tasa-arvon edistämiseen sosioekonomisesti heikoimmilla alueilla. Harkinnanvaraisia avustuksia vähennetään ja iltapäivätoimintaa tarjotaan vähemmän 2-luokkalaisille vuoden 2014 tasosta. Ammatillisen koulutuksen maksullista palvelua kuten perusopetuksen ja lukikoulutuksen laskennallisia opetusresursseja vähennetään.

Sosiaali- ja terveystoimen talousarvioehdotuksessa toiminnan tuottavuutta parannetaan välitöntä asiakastyötä ja asiakkaiden määrää lisäämällä. Tavoitteena on, että toiminnan tuottavuus paranee 1 %:n vuonna 2015. Uusi toiminta tuotetaan aikaisempaa kustannustehokkaammin. Kohdennetaan palveluja ja vastaanottoaikoja tarvetta vastaaviksi. Selkeytetään yhteistyötä ja työnjakoa sekä poistetaan päällekkäisyyksiä työn tekemisen tapaa ja tehtävärakenteita uudistaen. Lisätään asiakas- ja potilasvastaanottopohjiin työntekijäkohtaisesti vastaanottoaikoja. Tavoitteena on, ettei toimitilaneliöiden määrä kasva suunnitelmakaudella. Huolehditaan oman toiminnan käyttöasteesta.

Kaupunginhallitus edellytti vuoden 2014 talousarvioehdotuksesta päättäessään, että jatkossa kaupunginhallitus saa kunkin talousarviokäsittelyn yhteydessä selvityksen, kuinka eri hallintokuntien talousarvio vaikuttaa terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseen.

Selvityksen toteuttamiseksi hallintokuntien tuli laatimisohjoiden mukaan kertoa talousarvioehdotuksen perustelutekstin kohdassa "Kaupungin strategiaohjelma viraston toiminnassa" lyhyesti sanallisesti kuinka hallintokunnan talousarvioehdotus vaikuttaa terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseen.

Yhteenvetona talousarvioehdotuksista voidaan terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseen liittyen todeta, että useiden hallintokuntien talousarvioehdotuksiin sisältyy toimenpiteitä, joilla parannetaan palvelujen yleistä saavutettavuutta, suunnataan palveluja aiempaa paremmin ja kattavammin kaikille kuntalaisille tai lisätään kaikille avoimien palvelujen tarjontaa. Nämä kaventavat samalla kuntalaisten terveys- ja hyvinvointieroja.

Suurimmat, pääosan peruspalveluista tuottavat hallintokunnat ovat esitelleet lisäksi erityisiä terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseen

tähtäviä toimenpiteitä. Sosiaali- ja terveystieteissä huolehditaan aktiivisesta ajanvaraus- ja palveluohjauksesta avainasiakkaille hoitosuunnitelman laatimiseksi, kohdennetaan ehkäisevää toimeentulotukea vähävaraisille lapsiperheille, jalkaudutaan syrjäytymisvaarassa olevia nuorten pariin ja etsitään ennaltaehkäiseviä ratkaisuja asumisen ja vuokranmaksun ongelmiin. Varhaiskasvatusvirastossa kehitetään toimintamalleja, jotta tuen tarpeessa olevat lapset löydetään varhain. Erityistä tukea tarvitsevien lasten tukitoimien käyttöön laaditaan kehittämissuunnat ja palveluja tasalaatuistetaan. Opetusvirastossa oppilaita motivoidaan monipuoliseen liikuntaan, ja nuorten syrjäytymistä ehkäistään tukemalla heidän kiinnittymistään yhteiskuntaan ja kulttuuriin.

Talousarvioon 2015 valmisteltavan investointiraamin mukaisen 10-vuotisen investointiohjelman valmistelutilanne

Kaupunginvaltuusto päätti strategiaohjelmassa, että osana talouden tasapainottamista ja tuottavuuden parantamista otetaan käyttöön 10-vuotinen investointiraami. Strategiakauden investointien vuotuisiksi tasoksi asetettiin 435 milj. euroa.

Raamiohjaus ei lähtökohtaisesti kohdistu liikelaitoksiin niiden toiminnan luonteen vuoksi. HKL-liikelaitoksen investointiehdotus sisältää tulevalla 10-vuotiskaudella 1,2 miljardin euron investoinnit, joiden pääomakulut lisäävät kaupungin tulevien vuosien käyttömenoja muista liikelaitoksista poiketen. Tästä syystä myös HKL-liikelaitoksen kymmenvuotinen investointiohjelma on mukana tarkastelussa. HKL-liikelaitoksen Investointiohjelma on esitetty erikseen.

Koska vuotuisen investointiraamin asettaminen on strategiaohjelman mukaan keskeinen toimenpide talouden tasapainon saavuttamisessa, raamin kiertämistä esim. toteuttamalla hanke vuokra- tai osakekohteena, yhtiömuotoisena tai vastaavana hankkeena ei voida lähtökohtaisesti pitää asetetun tavoitteen mukaisena.

Liitteenä olevaa investointisuunnitelmaluonnosta on valmisteltu osana talousarviovalmistelua em. lähtökohdat huomioon ottaen.

Vuodelle 2015 asetettu 442,1 milj. euron investointiraami pohjautuu strategiaohjelman mukaiseen 435 milj. euron tasoon, johon on tehty indeksitarkistus. Investointiohjelmassa vuotuinen investointitaso on 447,1 milj. euroa sisältäen 5 milj. euroa raamin ulkopuolisesta lähiörahastosta rahoitettavia kohteita. Hallintokuntien talousarvioehdotukset vuodelle 2015 ovat pieniä tarkennuksia lukuun ottamatta raamin mukaisia. Tulevalla taloussuunnitelmakaudella vuosien 2016–2017 investointien kokonaisraami on edellyttänyt hallintokuntien ehdotuksiin yhteensä 72 milj. euron sopeutusta. Tulevan

taloussuunnitelmakauden jälkeisten vuosien 2018–2024 tehtyjä ehdotuksia on luonnoksessa sopeutettu yhteensä runsaat 400 milj. euroa, jotta vuotuista investointiraamia ei ylitetä. Sopeutukset kohdistuvat 10-vuotisohjelmakaudella kiinteään omaisuuteen 97 milj. euroa, talonrakennukseen 153 milj. euroa, katuihin ja liikenneväyliin 69 milj. euroa, irtaimeen omaisuuteen 69 milj. euroa ja muihin eri kohtiin 31 milj. euroa.

Investointiohjelmaluonnokseen on ensisijaisesti sisällytetty aikaisempien vuosien tapaan välttämättömät hankkeet, joilla rakennettua omaisuutta pidetään turvallisessa ja terveellisessä kunnossa, kuten rakennusten sisäilmaongelmiin liittyvät korjaukset ja siltojen peruskorjaukset. Lisäksi investoinneissa ovat etusijalla kaupungin jo aiemmin päättämiin linjauksiin ja kaupungin solmimiin sopimukseen perustuvat hankkeet. Näitä ovat mm. ammatillisten oppilaitosten käyttöön tulevien tilojen järjestäminen ja projektialuilla tehdyt toteuttamissopimukset. AM-ohjelman ja strategiaohjelman rahoituksellisten tavoitteiden toteuttamisen, kuten investointien rahoittamisen nykyistä merkittävästi suuremmalla kiinteän omaisuuden myyntituloilla, edellyttämiä investointeja mm. esirakentamiseen ja katujen rakentamiseen on pyritty priorisoimaan. Projekti- ja täydennysrakentamisalueille suunnattujen määrärahojen takaisinmaksuaika on verrattain pitkä kaupungin velkaantumiskehityksen hidastamiseksi, etenkin kun AM-ohjelma mahdollistaa noin 40 % osuuden myynnin kaikista luovutettavista tonteista. Projektialueiden toteuttamisen varmistamiseksi esitetään projektialueiden katumäärärahojen ja puistomäärärahojen yhdistämistä omiksi sitoviksi Khn käytettäviksi talousarviokohdiksi. Järjestely mahdollistaa toimintavuoden aikana määrärahojen joustavan siirron alueelta toiselle, mikäli alueiden toteuttamisedellytyksissä tapahtuu muutoksia.

Liikenneinvestoinnit perustuvat vuoden 2014 talousarvion yhteydessä sovittuihin painotuksiin, jotka koskivat suuria liikennehankkeita, jalankulun ja pyöräilyn väyliä, joukkoliikenteen kehittämistä sekä liityntäpysäköintiä. Investoinnit, joihin on sopimuksin sitouduttu ja yleisiin teihin liittyvät yhteiset investointihankkeet, on sisällytetty investointiohjelmaluonnokseen. Ohjelmaluonnokseen sisältyy vuoden 2014 talousarvion liitteenä olleen 10-vuotiseen investointiohjelmaan merkittijä talonrakennushankkeita, kuten Finlandiatalo ja Keskustakirjasto, johon kaupunki on varautunut hankkeen lähtökohtana olleella 50 %:n rahoituksella. Edellytyksenä kirjastohankkeen toteuttamiselle on, että valtiolta tai muualta kaupungin ulkopuolelta saatu rahoitus on yhteensä 50 %. Ammatillisen oppilaitoksen Roihupellon kampuksen kaksi ensimmäistä vaiheita on merkitty investointiohjelmiin. Kolmatta vaihetta ei ole tarveselvitysten

puuttuessa ohjelmoitu, mutta hanke on mahdollista käynnistää tilakeskuksen muihin korjaushankkeisiin merkityillä määrärahoilla, joita ei ole vielä yksilöity. Jatkosuunnittelussa ammatillisen koulutuksen tilatehokkuutta tulee edelleen parantaa.

Muita merkittäviä vuoden 2014 talousarvion yhteydessä investointiohjelman ulkopuolella toteutettaviksi suunniteltuja hankkeita ovat mm. Kaupunginteatteri, Tukutorin pakastamohanke sekä Metropolian ammattikorkeakoulun käyttöön suunniteltu Myllypuron kampus tarkentuneine kustannuksineen. Lapinlahden sairaalan muutos- ja perusparannushankkeen rakentaminen on merkitty 10-vuotishjelmakauden lopulle, mutta sairaalan käyttö selvitetään vuoden 2014 talousarviokäsittelyn yhteydessä sovitulla tavalla. Investointiosan ulkopuolisena, kiinteistöyhtiömuotoisena hankkeena suunnitellun Jätkäsaaren Bunkkerin soveltuvuutta kaupungin ulkopuoliseen käyttöön selvitetään. Irtaimen omaisuuden hankkeissa on keskeiset tuottavuutta parantavat tietotekniikkahankkeet asetettu etusijalle. Hankkeiden arvioinnissa on otettu huomioon hallintokuntien talousarvioneuvotteluissa esiin tuomat näkökohdat.

Asetettuun vuotiseen investointiraamiin on päästy 10-vuotiskaudella pääasiassa siirtämällä hankkeita eteenpäin. Jatkossa on välttämätöntä, että palveluiden ja palvelutilaverkon kehittämistyötä jatketaan ja hankkeiden toteuttamista arvioidaan uudelleen. Erityisesti irtaimen omaisuuden perushankintojen kohdalla hallintokuntien talousarviovuoden jälkeisten vuosien ehdotukset ylittivät irtaimelle suunnitellut investointitasot yhteensä 70 milj. euroa eli noin 8 milj. euroa vuodessa. Irtaimen omaisuuden hankintojen tason tulee jatkossa laskea seuraten tilankäytön tehostamistoimia.

HKL-liikelaitoksen talousarvioehdotus vuodelle 2015 on noin 161 milj. euroa. Suunnitelmakaudelle 2015–2017 investointien yhteismäärä on 484 milj. euroa ja koko 10 -vuotiskaudelle 2015–2024 noin 1,2 mrd. euroa. Investoinnit rahoitetaan pääosin lainarahoituksella.

Joukkoliikenteen investointien pääomakulut (poistot ja korot) tulevat pääosin katettavaksi kaupungin verorahoituksella eli ne lisäävät kaupungin tulevien vuosien käyttömenoja. Kaupungin talousarviossa menojen kasvu kohdistuu HSL:n maksusuuteen ja kaupungin HKL:lle maksaman tukeen (tuki infrainvestointien pääomakuluihin). Helsingin infrainvestointien pääomakuluista noin 90 % katetaan nykyisellään Helsingin verorahoituksella ja kalusto-, varikko- ym. tuotantoinvestointien pääomakuluista noin 45 % %. Oletuksella, että HSL:n kaikki kustannukset, siis infrakorvaukset mukaan luettuna, katetaan myös jatkossa 50 % / 50% -suhteessa lipputuotoilla ja kuntaosuuksilla, tarkoittaa HKL:n 10-vuotisen investointiohjelman

25.08.2014

Kj/7

toteuttamisesta aiheutuva pääomakulujen lisäys noin 35 milj. euron kasvua kaupungin vuosittaisiin käyttömeneihin. Palvelutason parantumisesta johtuva infrakulujen kasvu tarkoittaa myös huomattavia korotuksia lippujen hintoihin tulevina vuosina.

HKL:n taloussuunnitelmaehdotuksessa vuosiksi 2015–2017 kaupungin tuki HKL:lle kasvaa vuodesta 2014 vuoteen 2017 noin 8 milj. eurolla. HSL:n alustavan taloussuunnitelman 2015–2017 mukaan Helsingin kuntaosuus kasvaisi vuoden 2014 talousarvion 187,4 milj. eurosta 223,0 milj. euroon vuonna 2017 eli noin 36 milj. eurolla. Kasvu johtuu pääosin infrakorvausten kasvusta. (Länsimetro, metron automatisointi, Kehärata) kasvusta.

Talouden tasapainottaminen ja käyttömeneille strategiaohjelman mukaan asetettu raami edellyttää, että myös HSL:n maksuosuuden kasvu ja HKL:n infratuki on voitava kattaa kaupungin käyttömeneille asetetun raamin puitteissa.

Hallintokuntien talousarvioesityksiin sisällytetyt tilankäyttösuunnitelmat

Strategiaohjelman mukaan kaupungin omassa käytössä oleva toimitilojen kokonaispinta-ala ei saa kasvaa strategiakaudella 2013–2016. Tällöin kasvavaan väestömäärään suhteutettuna tilankäyttö tehostuisi. Lähtökohtaisesti mikään hallintokunta ei siis saa kasvattaa tilamääräänsä. Jos poikkeustapauksissa jonkun hallintokunnan tilamäärän kasvu katsotaan välttämättömäksi, tulisi vastaava tilamäärän kasvu vähentää muiden hallintokuntien tiloista, jotta strategiaohjelman tavoite saavutetaan. Tilamäärän kasvattaminen hankintatavasta riippumatta nostaa myös hallintokuntien käyttötalouden kustannuksia pysyvästi. Tehostamisen tarkoituksena on alentaa palvelutuotannon kokonaiskustannuksia.

Talousarvio- sekä taloussuunnitelmaehdotuksiin edellytettiin laatimisoheissa sisällytettävän hallintokuntien tilaresurssisuunnitelmat, joissa hallintokunnat esittivät näkemyksensä 2015–2024 tarvitsemistaan uusista tiloista sekä arvion luovutettavista tiloista. Tilankäyttösuunnitelmissa vain rakennusvirasto (- 61 %) esitti merkittävää tilamäärän vähentymistä, joka syntyisi alustavasti esillä olleen tilatehokkaan uudishankkeen mahdollistamasta tilankäytön tehostumisesta. Moni virasto on kuitenkin onnistunut tehostamaan tilankäyttösuunnitelmiaan merkittävästi verrattuna viime vuoteen, mutta kokonaisuutena tämä ei vielä riitä.

Merkittävää tilamäärän kasvua vuosina 2014–2024 esittivät opetusvirasto (7 %), pelastuslaitos (14 %), varhaiskasvatusvirasto (9 %), liikuntavirasto (9 %), taidemuseo (27 %) ja kaupunginkirjasto (43 %). Isoista hallintokunnista opetusviraston, sosiaali- ja terveystieteiden

ja varhaiskasvatusviraston vuokratustannukset nostivat euromääräisesti merkittävästi peruskorjausten ja uudishankkeiden vuoksi. Lisäksi rakennushankkeista aiheutuvaa merkittävää vuokratustannusten nousua esittivät ruotsinkielinen työväenopisto, kirjasto, taidemuseo, kaupunginmuseo sekä korkeasaari.

Kokonaisuudessaan kaupungin käytössä oleva tilamäärä kasvaisi yhteensä noin 79 000 htm² (3,9 %) strategiaohjelmakaudella 2013–2016 ja 37 000 htm² (1,8 %) vuosina 2015–2024. Merkittävintä kasvu on ollut vuonna 2013. Ohjelmakauden lopulla hallintokuntien tilankäyttöohjelmiin sisältyy epävarmuutta ja tilatarpeet on arvioitu todennäköisesti liian pieniksi.

Strategiaohjelman tavoite tilamäärän osalta on mahdollista saavuttaa vain esitettyjen tilahankkeiden uudelleenarvioinnilla ja ennen kaikkea luopumalla merkittävästi suunniteltua suuremmasta määrästä tiloja vuosina 2015 ja 2016. Hallintokuntien tulisi sopeuttaa palveluverkkoaan niin, että uusien tilojen suuruudesta määrästä tilaa voidaan luopua toisaalla. Tähän voidaan päästä erityisesti nykyisten tilojen tilatehokkuuden kasvattamisella. Uudisrakennusten hankesuunnitelmien hyväksymisen yhteydessä tulee aina esittää ne toimenpiteet, joilla vastaavan suuruisiin tilavähennyksiin muualla päästään.

Hallintokuntien talousarvioesityksiin sisällytetyt henkilöstösuunnitelmat

Vuoden 2015 talousarvion laatimisoheiden mukaan hallintokuntien tuli sisällyttää talousarvioesityksiinsä henkilöstö- ja henkilöstömenosuunnitelma. Suunnitelmissa tuli huomioida kaupungin tavoitteet hallinto henkilöstön määrän vähentämiseksi.

Vuoden 2015 talousarvion laatimisen yhteydessä otettiin käyttöön henkilöstösuunnittelumalli, josta on saatavissa vasta alustavia tietoja. Mallin kehittäjä kaupunginkansliassa jatketaan.

Henkilöstösuunnitelman mukaan virastot arvioivat henkilöstömäärän kasvavan yhteensä runsaalla 600 henkilöllä vuoteen 2017 mennessä verrattuna vuoden 2103 lopun tilanteeseen. Laskemassa eivät ole mukana liikelaitokset. Pääosa hallintokunnista kuitenkin ennakoivat henkilöstömäärän pysyvän ennallaan vuosien 2013 ja 2014 tasolla.

Henkilöstömäärältään suurimmista virastoista sosiaali- ja terveystieteiden virasto ennakoivat henkilöstömääränsä pysyvän ennallaan (yhteensä 16 117 henkilöä vuoden 2013 lopussa) koko suunnitelmakauden 2017 loppuun asti. Henkilöstömäärän kasvua ennakoivat opetusvirasto keskimäärin hieman alle sadan vakituisen henkilön lisäämisellä vuosittain (keskimäärin vakituinen henkilöstö kasvaisi noin 1,9 % vuosittain) sekä

varhaiskasvatusvirasto keskimäärin noin 70 vakituisen henkilön lisäämisellä vuosittain (keskimäärin vakituinen henkilöstö kasvaisi noin 1,4 % vuosittain).

Kaupunginhallitus on linjannut tavoitteen, että eläköitymisen johdosta tai muuten vapautuvat tehtävät kaupungin virastojen talous- ja hallintohenkilöstön piirissä pyritään täyttämään sisäisin järjestelyin siten, että kaupungin kokonaishenkilöstömäärä näissä toiminnoissa ei kasva. Hallinnon vakanssin vapautuessa henkilöstön tarvetta arvioidaan uudelleen organisaation tavoitteiden ja palvelutarpeen pohjalta. Sähköisten järjestelmien ja palveluiden käyttöönottolla pyritään tehostamaan toimintaa sekä lisäämään asiakaslähtöisyyttä. Sähköistämisen ja automaation myötä on mahdollista myös suunnata henkilöstöresursseja hallinnosta palvelutuotantoon

Uusimmat tiedot kustannustason ja väestöennusteen muutoksista

Arvio kustannustason muutoksesta (peruspalvelujen hintaindeksi) vuosina 2014–2017 on hidastunut edelleen sekä kevättalvella raamin valmistelun aikana käytössä olleesta ennusteesta että vuoden 2014 talousarvion yhteydessä käytössä olleesta ennusteesta. Tuoreimman kesäkuun ennusteen mukaan peruspalvelujen hintaindeksin muutoksen arvioidaan olevan kuluvana vuonna 0,9 %, vuonna 2015 arviolta 1,1 % sekä vuosina 2016–2017 ennusteen mukaan 1,6 % ja 1,7 %. Raamia valmisteltaessa vuodelle 2014 kustannustason muutoksen ennuste oli 1,1 % ja vuodelle 2015 se oli 1,2 %. Talousarviovalmistelun edetessä käytetään tuoreimpia ennustelukuja. Seuraavat ennusteet julkaistaan syyskuussa.

Uusi väestöennuste nostaa vuoden 2017 tasolla jonkin verran arvioita kaupungin väestökehityksestä viime vuonna tehtyyn ennusteeseen verrattuna. Vuoden 2014 väestönkasvuksi Helsingissä ennustetaan 9 107 henkeä, ensi vuonna 9 282, minkä jälkeen kasvun ennustetaan hidastuvan. Helsingin väestönkasvu on ollut vuodesta 2008 lähtien poikkeuksellisen suurta. Muualta Suomesta ja ulkomailta saatu muuttovoitto ovat edelleen kasvaneet. Helsingin seudun sisäisessä muuttoliikkeessä Helsingin muuttotappio on supistunut merkittävästi viime vuosina. Tässä kehityksessä uusin piirre on kasvava tulomuutto muualta seudulta Helsinkiin.

Vuoden 2014 aikana väkiluvun ennustettu kasvu 9 107 henkilöä tarkoittaa noin 1,5 %:n vuosikasvu. Edellisessä ennusteessa kasvuarvio oli 8 540 henkilöä (joka tarkoitti noin 1,4 %:n vuosikasvu). Uuden väestöennusteen mukaan väkiluku 1.1.2015 on 615 henkilöä vähemmän kuin viime vuonna tehdyssä ennusteessa, koska vuonna 2013 toteutunut väestönkasvu jäi 1 182 henkilöä pienemmäksi kuin

ennakoitiin kesän 2013 väestöennusteessa. 1.1.2016 väkiluku sen sijaan on ainoastaan 16 pienempi kuin edellisessä ennusteessa. Strategiaohjelman ja raamin mukaisessa kaupungin liikkumavaraa kuvaavassa laskelmassa väestönkasvuennusteeksi vuodelle 2015 arvioidaan 1,5 %.

Päivähoitoikäisten, 1-6-vuotiaiden määrän ennustetaan kasvavan tänä vuonna 1 100 ja ensi vuonna 880 hengellä. Peruskouluikäisten, 6-14 vuotiaiden määrä kasvaa tänä vuonna yli 1 200 ja ensi vuonna 1 140 hengellä. Vuoden 2016 kasvuksi ennustetaan 1 570 henkeä. Toisen asteen opiskelijoiden ikäluokan, 15–17-vuotiaiden määrä laskee tänä vuonna 244 ja ensi vuonna 140 hengellä. Yli 65-vuotiaiden määrä kasvaa tällä vuosikymmenellä 15 000 hengellä eli 15 prosenttia. Sen sijaan työikäisten määrän kasvun ennustetaan hidastuvan huomattavasti viime vuosien korkeasta tasosta vuodesta 2016 alkaen.

Väestöennusteen muuttumisen vaikutus vuodelle 2014 on 1-6 -vuotiaiden määrään +524 lasta, 6-11 -vuotiaiden määrään +171 lasta, 12–14 -vuotiaiden määrään +39 lasta ja 15-17 -vuotiaiden määrään +71 lasta. Vastaavasti iäkkäämmän väestön osalta uusi ennuste pudottaa iäkkäämmän väestön määrää verrattuna edelliseen ennusteeseen noin -1 000 henkilöä.

Uusi väestöennuste on ollut hallintokuntien käytettävissä kesäkuusta alkaen ja ennakkotiedot aiemmin keväällä. Väestöennusteen lähtötietoina ovat mm. valtion Tilastokeskuksesta toukokuussa saatavat edellisen vuoden toteutuneet väestötiedot, näkemykset kansallisesta ja Helsingin seudun aluetalouden kehityksestä, arvio asuntotuotantoon käytettävissä olevasta kaavavarannosta sekä kymmenen tulevan vuoden asuntorakentamisennuste.

Johtopäätökset

Strategiaohjelman käyttömenojen kasvutavoite on:

- emokaupungin käyttömenojen reaalikasvu asukasmäärän kasvun mukaisena vähennettynä vuotuisella 1 % tuottavuuden parantamisen tavoitteella

Tuoreimmilla kustannustason nousun ja väestönkasvun ennusteilla tulisi strategiaohjelman tavoitteen mukaan emokaupungin käyttömenojen kokonaistaso vuonna 2015 olla 4,6765 mrd. euroa. Tämä on 16,5 milj. euroa pienempi kuin raamin mukainen kokonaismenotaso. Muutos on seurausta siitä, että vuodelle 2014 arvioitu kustannustason nousuvauhti on alentunut keväällä arvioidusta. Tämä tarkoittaa, että raamiin sisällytystä kohdentamatonta varausta ei ole käytettävissä. Laatisohjeissa linjattiin, että menovaraus on 16,5

milj. euroa avoin kohdentamaton varaus, joka voi laskea tai kasvaa peruspalveluhintaindeksiin ja/tai väestönkasvun ennusteiden muutoksen seurauksena.

Kokonaisverotulojen ennuste vuodelle 2015 on tällä hetkellä jokseenkin samalla tasolla kun raamia valmisteltaessa maaliskuussa. Ennusteeseen ei sisälly Venäjän vastaisten pakotteiden mahdollisia vaikutuksia.

Vuoden 2014 alkupuolen kunnallisverotilitykset ovat olleet ennakoitujen kuukausikohtaisien tilitysten tasolla. Valtakunnallisesti kunnallisverotulojen kasvuennuste vuodelle 2014 on valtiovarainministeriön ja kuntaliiton arvioiden mukaan 1,3 % eli yli 1 prosenttiyksikön Helsingissä ennakoitua kunnallisverotulokasvua enemmän. Tämä selittyy sillä, että vuodelle 2014 yhteensä 156 kuntaa nostivat kunnallisveroprosenttejaan ja siten näille kunnille kohdentuva verokertymä kasvaa keskimääräistä enemmän. Vuodelle 2014 keskimääräinen kunnallisveroprosentti nousi 0,36 prosenttiyksikköä ja veroprosenttien noston laskennallinen kunnallisverotuloja lisäävä vaikutus on noin 350 milj. euroa. Kunnallisverotulojen kasvuvauhdin ennakoidaan vuonna 2015 olevan Helsingissä noin 2,5 % eli hieman valtakunnallista arviota (1,9 %) korkeampi. Helsingin korkeampi kasvuennuste on seurausta muuta maata nopeammasta tämänhetkisestä väestönkasvusta, joka vaikuttaa verotulojen tilitysjärjestelmän kautta vuoden 2015 kunnallisverotilityksiin myönteisesti.

Yhteisöveron vuoden 2014 toteuman arvioidaan olevan noin 6,1 % edellisvuotta enemmän. Vuonna 2014 yhteisöveron kaikkien kuntien verokertymän ennakoidaan valtiovarainministeriön ennusteen mukaan kasvavan hieman yli 4 % edellisvuoden tasosta. Helsingin kertymäennusteen korkeampi kasvu on seurausta pääosin siitä, että Helsingin kuntakohtainen jako-osuus nousi vuonna 2014 verrattuna vuoteen 2013 (20,40 prosentista -> 21,35 prosenttiin). Vuoden 2012 lopullisessa verotuksessa (valmistui loppuvuodesta 2013) Helsingin veropohjan kasvu oli yhteisöverojen osalta maan keskimääräistä myönteisempi. Vuodelle 2015 yhteisöverotilitysten arvioidaan kasvavan n. 2 prosenttia

Myöskään yhteisöverokertymän osalta Venäjän vastaisten pakotteiden mahdollisia vaikutuksia ei ole ehditty päivittää ennusteeseen.

Kiinteistöveron osalta hallituksen huhtikuussa 2014 tekemän kehyspätöksen mukaan vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveron laissa säädettyä alarajaa korotetaan. Korotus on 0,05 prosenttiyksikköä uuden alarajan ollessa siten 0,37 %. Helsingissä vakituisten

asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti on tällä hetkellä 0,32 % eli lainsäädäntömuutoksen toteutuessa Helsinki joutuu nostamaan vakituisen asuinrakennuksen kiinteistöveroprosenttia. Veroprosentin nosto uudelle alarajalle tarkoittaa noin 6 milj. euroa suurempia kiinteistöverotuloja. Myös yleisen kiinteistöveroprosentin alarajaa nostettiin kehysriihessä 0,6 %:stä 0,8 %:iin. Helsingin tämänhetkinen yleinen kiinteistöveroprosentti on 0,8 %. Kiinteistöveron alarajojen muutoksista aiheutuvat verotulojen lisäykset tullaan vähentämään kuntien valtionosuuksista

Eduskunta on kesäkuussa 2014 päättänyt kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta. Lain muutos ja valtionosuusjärjestelmän muutos tulevat voimaan 1.1.2015. Uudistus pohjautuu pitkälle nykyisille perusteille. Järjestelmää on yksinkertaistettu, määrätymisperusteita uusittu, vähennetty ja laskennallisuutta lisätty. Helsingin kaupungin osalta lakimuutos vaikuttaa siten, että uusien laskentakriteereiden mukaan Helsinki saa enemmän valtionosuuksia (noin 38 milj. euroa) kuin vanhan järjestelmän mukaan.

Vuonna 2015 valtionosuuksiin tulee kuitenkin leikkauksia, jotka perustuvat aiemmille kehyspäätöksille eivätkä ole riippuvaisia lakimuutoksesta. Myös hallituksen kevään 2014 kehysriihessä päätettiin uusista valtionosuutta vähentävistä toimenpiteistä. Valtionosuusleikkausten seurauksena Helsingin valtionosuustulot vuonna 2015 pienenevät vuoden 2014 tasosta, vaikka vuoden 2015 alusta voimaan tuleva järjestelmä uudistus siis lisää Helsingin valtionosuuksia.

Talouden yleisen heikon kasvunäkymän ja Suomen julkisen talouden alijäämäisyyden vuoksi kaupungin verorahoituksen kasvu jää aiempaa pienemmäksi. Vuoden 2015 talousarvion valmistelua tehdään parhaillaan tilanteessa, jossa kaupungin taloudellinen liikkumatila lähivuosina näyttää kapenevan entisestään.

Valtuuston strategiaohjelmassa asettaman taloustavoitteen saavuttaminen edellyttää tiukkaa taloudenpitoa sekä nykyisessä toiminnassa että tulevien vuosien suunnittelussa. Vuoden 2014 osalta taloustavoitteen toteuttaminen tarkoittaa sitä, että kun huomioidaan vuodelle 2014 ennakoitu väestönkasvu 1,4 % ja arvioitu kustannustason nousu 0,9 %, niin volyymin kasvun ja kustannustason nousun huomioiva menokasvutaso olisi 2,3 %. Kun tähän lisätään strategiaohjelman taloustavoitteen mukainen 1 %:n tuottavuuden parantamisen tavoite, niin menokasvu vuonna 2014 saisi olla 1,3 %. Nyt vuodelle 2014 ennustettu menokasvu virastojen esittämät ylityspaineet huomioiden on 2,8 %. Toteutuessaan menoilytykset

25.08.2014

Kj/7

lisäävät entisestään tulevien vuosien sopeutustarvetta. Kun kustannustason muutos on jäämässä aiemmin ennakoitua pienemmäksi, edellyttää tuottavuustavoitteen toteutuminen pikemminkin määrärahojen alittamista kuin ylittymistä jo kuluvan vuoden aikana.

Rahoitusjohtaja Tuula Saxholm esittelee kokouksessa yleistä talouskehitystä, talousarvion valmistelutilannetta, 10-vuotis investointiohjelman ja muita kaupunginhallituksen laatimishojjeiden hyväksymisen yhteydessä edellyttämiä selvityksiä.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Mari Rajantie, erityissuunnittelija, puhelin: 310 73043
mari.rajantie(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Seurantaraportti_2_2014 taitto 1808
- 2 10 vuoden investointisuunnitelma
- 3 HKL 10 vuoden investointisuunnitelma

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 18.08.2014 § 806

HEL 2014-009768 T 02 02 00

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Esittelijä

kaupunginjohtaja
Jussi Pajunen

Lisätiedot

Mari Rajantie, erityissuunnittelija, puhelin: 310 73043
mari.rajantie(a)hel.fi